

Зміст

Ви сканер?.....	10
Передмова	12
Частина I. ХТО ТАКІ СКАНЕРИ І ЧИ ВИ ОДИН ІЗ НИХ?.....	31
Розділ 1. Усе про сканерів	33
Розділ 2. Що зі мною не так?	62
Розділ 3. Коли сканер панікує	90
Розділ 4. Страх перед зобов'язаннями.....	108
Розділ 5. Я надто заклопотаний, щоб робити те, що я люблю.....	131
Розділ 6. Я не робитиму нічого, якщо не зможу робити все	150
Розділ 7. Я не можу розпочати	173
Розділ 8. Я ніколи нічого не завершую	198
Частина II. ДО ЯКОГО ТИПУ СКАНЕРІВ ВИ НАЛЕЖИТЕ?	225
Розділ 9. Про циклічних сканерів	230
Розділ 10. «Подвійний агент»	232
Розділ 11. «Сибіл»	264
Розділ 12. «Жонглер тарілками»	297
Розділ 13. Про послідовних сканерів.....	321
Розділ 14. «Серійний спеціаліст»	323
Розділ 15. «Серійний майстер»	345
Розділ 16. «І швець, і жнець, і на дуду грець»	362
Розділ 17. «Мандрівник»	377
Розділ 18. «Дегустатор»	404
Розділ 19. «Спринтер-перебіжчик».....	425
Епілог. Ваш найліпший витвір.....	440
Додаток А. Як сканеру заробляти на життя?	449
Подяка.....	476

Ви сканер?

«Я ніколи ні на чому не затримуюсь».

«Я розумію, що повинна зосередитися на одній справі, але на якій саме?»

«Я втрачаю інтерес до речей, які, здавалося, захопили мене назавжди».

«Я постійно шукаю чогось іншого».

«Щойно я щось опановую, мені одразу стає нудно».

«Терпіти не можу братися за одне й те саме вдруге».

«Я весь час вагаюся, на чому мені зупинитися, і врешті-решт не роблю нічого».

«Я працюю на низькооплачуваних роботах, адже немає справи, якій я волю віддатися на повну».

«Я не обиратиму кар'єру, бо можу помилитися».

«Гадаю, кожна людина прийшла в цей світ заради певної справи; тобто всі, крім мене».

«Я здатна зосередитися лише тоді, коли роблю кілька справ одночасно».

«Я кидаю те, що вже розпочав робити, побоюючись прогаяти кращу можливість».

«Я постійно заклопотана; і, коли нарешті в мене з'являється вільний час, я не пригадую, що хотіла зробити».

«У жодній галузі я ніколи не стану професіоналом. Я завжди видаюся собі початківцем».

Якщо ви коли-небудь говорили собі такі слова, є всі шанси, що за типом мислення ви належите до особливої категорії: ви — «сканер». На відміну від решти людей, які обирають собі одну сферу діяльності та, схоже, залиша-

ються задоволеними нею все життя, ви від природи маєте широке коло інтересів; *усім своїм інтересам ви їй намагаєтеся присвятити себе*. Оскільки ваш підхід є нетиповим — навіть бентежним — для вашого оточення, вас завжди переконували, що ви помиляєтеся й повинні докласти зусиль, щоб змінитися. Утім, помилялися вони — і поставили вам хибний діагноз. Ви зовсім інша людина.

Те, що ви вважали за прояв слабкої волі, насправді є винятковим даром. Ваш надзвичайний і різнобічний мозок намагається впоратись зі своєю роботою у світі, де люди не знають, хто ви є та чому так поведіться.

А доки ви самі не усвідомите свою особливість, ви погоджуватиметеся з ними! Це було б не лише несправедливо й неправильно, це могло б завадити вам розвинути всі таланти і зробити свій внесок на користь людства. Ставки надто високі.

Визнати себе сканером означає змінити погляд на своє призначення у світі. І насамперед ви маєте усвідомити, що вам варто негайно припинити підлаштовуватися під загальноприйняті стандарти і почати з'ясовувати, ким ви є насправді. Потрібен набір інструкцій, що допоможуть вам побудувати продуктивне майбутнє, для якого ви створені. Саме тому я й написала цю книжку.

Запрошую вас поглянути на себе з нового боку... і вітаю вас! Присяжні повернулися до зали суду, щоб виголосити вердикт: ви не дилетант, ви не скачете по верхах, вас визнано невинними через помилку у визначенні особистості. З вас знімають усі звинувачення, і ви вільні жити життям, якого завжди прагнули.

Тож глибоко вдихніть і розпочнімо.

Передмова

Коли у свій перший тиждень в коледжі я подивилася каталог курсів, що пропонували до вивчення, і розплакалася, мені слід було зрозуміти, що я не звичайна студентка.

Я була в компанії дівчат-першокурсниць. Ми приїхали з одного міста після закінчення середньої школи і тепер сиділи за столом у темному барі на Телеграф-авеню, якраз навпроти знаменитих воріт Сатер-ґейт — входу до кампусу Каліфорнійського університету в Берклі. Нас було п'ять дівчат. Усім виповнилося по вісімнадцять, і всі намагалися мати крутий вигляд, адже перед нами на столі стояв легально куплений кухоль пива. За іншими столиками розташувалися студенти старших курсів, які здавалися впевненими в собі (нам це погано вдавалося). Однак усі були поглинуті однією справою: ми гортали сторінки брошури з розкладом занять, намагаючись швидко обрати найкращі курси й записатися, перш ніж набір на них буде завершений.

Ви запитаете, які курси вважали найкращими? Ті, що не починалися вранці, де викладачі були поблажливішими чи на які записалися ваші друзі. Усе ретельно обмірковували.

Мої чотири подруги скупчилися поряд, зосереджено вивчаючи розклад занять і намагаючись скоординувати свій вибір, аби мати можливість допомагати одна одній протягом першого семестру нашого перебування на цій новій планеті. Як і всі, кому пощастило стати студентами Каліфорнійського університету, ми були

досить розумними; та, як з'ясувалося пізніше, мої подруги знали, як організувати навчання, а я чомусь цього так і не засвоїла.

Тож вони реалістичніше уявляли, скільки часу вимагатиме підготовка до занять із кожного обраного предмета. На відміну від мене, вони були особисто знайомі з тими, хто колись навчався у коледжі — іноді то були старші брати чи навіть батьки, — і знали з надійних джерел, що навчатися там значно важче, ніж у школі.

Поки мої приятельки ретельно вивчали «Розклад занять» — невеличке видання, у якому на газетному папері крихітним шрифтом була надрукована інформація про сотні курсів, що викладали в коледжі, — я читала іншу брошуру, де більшим шрифтом і популярною мовою описували зміст усіх тих курсів. У книжці доступною англійською висвітлювали теми для обговорень і надавали перелік літератури, яку треба буде прочитати.

Нічого подібного я раніше не бачила й навіть уявити не могла. Я гортала сторінки, роззявивши рота від здивування.

Мої друзі були надто зайняті розмовою, щоб одразу це помітити.

— Ти не можеш відвідувати історію у вівторок о 10-й, Мері Лі! — зауважила одна з них. — О 10-й у тебе соціологія.

— А заняття насправді починаються о восьмій ранку?

— І чому ти не вивчала у школі тригонометрію? Я попереджала тебе, що було б легше.

— Чому всі ми обов'язково повинні обирати базову англійську? Дурніших за нас тут немає?

Усі розсміялися й повернулися до мене, щоб долучити до обговорення. Та я ніби опинилася в іншому світі. Не відриваючи очей від книжки, я посипала запитаннями.

— Що таке «уважне прочитання»? — поцікавилась я. — Що це? Йдеться про уважне прочитання російської літератури! Що це означає?

— Не турбуйся, ти не мусиш записуватися на той курс. Ти ж ходитимеш на базову англійську для початківців із Сарою? Коли тобі зручніше — у вівторок чи четвер?

— Боже мій! — шепотіла я, шалено гортаючи сторінки. — Тут є курс «Історія західної музики»! Там виконують музику чи говорять про неї? Як відбувається навчання? А треба знати нотну грамоту, щоб записатися на цей курс? Ой, погляньте, «Стародавні торговельні шляхи центральної Азії»! Дивіться! «Золоті персики Самарканда!» Де розташований Самарканд? Хочу такий персик! Чи то про якусь картину? Історична геологія? *Історична геологія?* Лише послухайте: «Гімалаї піднялися з дна древнього моря Тетіс, тож тепер приблизно на висоті 6 миль над рівнем моря можна знайти скам'янілі залишки морських мушель віком 20 000 000 років!» Я зараз знепритомнію. О Боже!

Я опинилася у всесвіті знань. Ніколи раніше зі мною такого не траплялося; я була не готова до зустрічі з цим каталогом. Я не читала про таке в жодному романі, ніхто ніколи про це не розповідав. Мені перехопило подих.

— Це твоя Школа вільних мистецтв¹, — хихотнула одна зі студенток-старшокурсниць, що сиділа за сусіднім столиком, і, розважливо хитаючи головою, знову занурилась у свою книжку.

Школа вільних мистецтв. І хай навіть я не розуміла значення всієї фрази, кожне з цих слів бриніло для мене як насолода. Багато років по тому в одній букіністичній крамниці я знову натрапила на цю назву в книжках, присвячених піднесенню освіти в Середні віки. Я дізналася, що, коли Європа виринула з мороку Темних століть, діти тих самих варварів, які підкорили Рим і ледве не знищили писемність (у більшості своїй — монахи, воїни, сенатори й навіть імператори), закохалися в навчання. Просто шалено закохалися в навчання! Вони прагнули прочитати ті нечисленні книжки, що збереглися, й проводили все своє життя, намагаючись по цитатах із пізніших робіт зібрати докупи втрачені давньогрецькі та давньоримські шедеври.

Я розуміла їх. Я була впевнена в цьому. Якби я знала як, я б доклала всіх зусиль, аби стати таким монахом і мати змогу благоговійно переписувати манускрипти, як це робили колись вони, сприймаючи своє заняття за особливу форму молитви. Я одразу вирішила, що відтоді переписуватиму від руки кожную книжку, яка мені сподобається.

---

¹ Вільні мистецтва в історії освіти — навчальні дисципліни, спрямовані на надання загальних знань і інтелектуальних умінь як підготовчого етапу до занять філософією. У сучасних університетах термін «вільні мистецтва» означає освіту поза спеціальністю; до «вільних мистецтв» належать література, іноземні мови, історія, математика, соціальні та природничі науки. (Тут і далі прим. перекл., якщо не зазначено інше.)

На щастя, я забула про свою обіцянку. Від початку навчання в університеті я робила стільки дивовижних відкриттів, що кожне прийняте напередодні рішення замінювалося наступним, і я так і не переписала жодної книжки, хоча до вподоби мені було чимало.

Але першого дня, вивчаючи каталог занять, я була так само зворушена словами про Школу вільних мистецтв, як і варвар, якому страшенно кортіло переступити поріг середньовічної бібліотеки.

Подруги зверталися до мене, а я не могла зосередитися на розмові.

Я підвела голову й поглянула на них; по щоках текли сльози. Дівчата були вражені й уже почали каятися.

— Ти тільки не плач! Що сталося?

Однак я не стримувала сліз.

— Не знаю, — схлипнула я. — Я така щаслива, що опинилася тут.

Мої приятельки здавалися спантелеченими. Одна з них поклала руку мені за плече.

— Ти дуже дивна, Барбаро, — мовила вона доброзичливо. — Ти не можеш записатися на жоден із тих курсів; ти маєш почати з того самого, що й ми. А зараз перейдімо до справи: не можна завалити навчання, навіть не розпочавши його.

Кожна з дівчат усе ретельно обмірковувала й записалася на п'ять-шість курсів. Я записалася на десять. Я завалила п'ять із них і ледь спромоглася здати решту. В університеті насправді було значно важче, ніж у середній школі, і, чесно кажучи, я не могла збагнути, навіщо взагалі влаштовувати іспити. Достатньо було

просто збагнути, про яку купу дивовижних речей тут можна дізнатися.

Минуло кілька років, і я заспокоїлася, опанувавши встановлений порядок. Але час від часу, коли хтось із професорів починав розповідати щось справді неочікуване, що ставало для мене відкриттям і що я й за мільйон років ніколи не могла б з'ясувати самотужки, іноді на очі знову наvertsалися сльози, бо я усвідомлювала себе причетною до світу, де люди обожнювали процес навчання.

В одній книгарні, кілька місяців після події, що сталася в барі Берклі, я знайшла та купила невеличкий плакат із середньовічною гравюрою, вирізьбленою на дереві; там був зображений чоловік, що стоїть на верхньому щаблі драбини, приставленої до дерева, під дуже низьким навісним покриттям замість стелі. Просунувши голову крізь розірвану в покритті діру, він захоплено дивиться на всіяне зірками нічне небо. Я досі зберігаю той плакат. І я досі відвідую лекції в найближчому до мене університеті, щойно в мене з'являється така можливість. Із яких предметів, запитаєте ви? Неважливо; головне, аби добрий викладач. Мене цікавить усе.

То що дала мені моя чудова університетська освіта? Як упродовж наступних років я скористалася набутими знаннями на практиці? Ніяк. Я просто обожнювала вчитися й хотіла робити це надалі.

Я ніколи не працювала за освітою і взагалі ніколи не мала жодної практичної вигоди від того, що любила. Я не писала про те, чого навчилася, і не викладала засвоєні дисципліни. Я жодної копійки на цьому

не заробила. Моя родина вважала мене божевільною, а втім, хай там як, гадаю, вони пишалися мною.

Здається, якось у зв'язку з цим у мене таки виникло певне почуття провини. Тобто деякі з моїх поезій свідчили про певний талант і мене вважали перспективною, проте, як то кажуть, я «не знайшла цьому застосування». Відтоді я переконалася, що необов'язково шукати вигоду в тому, що тобі до душі, і не завжди практично бути практичною. Тепер, ставши дорослою, я усвідомлюю, що все те чарівне дилетантство винагороджується не менше за будь-який ступінь у медичній або технічній галузі, бо кожен день, коли я беру книжку, вмикаю науковий телеканал, намагаюся без жодної вагової причини прочитати карту Азії, змушує мене пам'ятати, що життя — захоплива річ і його дивам немає кінця.

Сподіваюся, що в деканаті моє захоплення навчанням вважали гідним похвали, однак минуло кілька семестрів, і мене зрештою попросили обрати спеціалізацію й припинити спроби відвідувати всі курси, описані в каталозі.

— Ти ніколи не закінчиш університет, якщо й надалі все так триватиме, — попередили вони.

Та з якого дива комусь хотілося б його закінчувати? Лише для того, щоб повернутися у світ, де ніхто не може сказати нічого, про що я сама не могла б дізнатися? Мене цілком і повністю тішила перспектива продовжувати так і надалі, а мої навчальні навички потрохи поліпшувалися. Мої батьки надто не скаржилися, бо за все платила я сама. У ті часи навчання

майже нічого не вартувало. Житло я знімала задешево. Моя зарплатня за дві обідніх години щоденної роботи в місцевій бургерній легко покривала всі витрати, а завдяки їжі, яку бос дозволяв офіціантам з'їдати і брати із собою на додачу до долара за годину роботи, мені вдавалося зберігати приємну округлість форм. Усе влаштувалося якнайкраще.

Урешті-решт я обрала собі профільний предмет. Власне, я обрала два предмети. Спочатку то була математика, адже вона здавалась мені найпрекраснішою, найпрекраснішою наукою на землі, яку взагалі могла опанувати людина. Та я зрозуміла, що вивчити її неймовірно важко, і мені ніяк не вдавалося намацати стежку до всієї тієї невимовної дивовижі, яку, на моє переконання, вона в собі приховувала.

Тож я поступилася й обрала легший профіль — антропологію (з неї я вже отримала кілька найвищих балів) — і, дещо розчарована, зосередилася (як усі інші) на тестах і успішному завершенні курсу.

Упродовж багатьох років, коли друзі чи співкурсники цікавилися, чому я відвідную лекції, я ніяк не могла їм це пояснити. Почувши їхнє запитання, я почувалася захопленою зненацька і трохи присоромленою. Панувала думка, що такі, як я, «вічні студенти», були лінивими та інфантильними, нездатними по-справжньому віддатися навчанню та важко працювати, як дорослі й серйозні люди. На той час я зрозуміла, що маю навчитися спеціальності, яка могла б зрештою стати корисною. Та одна лише думка про те, що доведеться звужити коло своїх інтересів і поховати себе в одній

галузі знань, була невимовно гнітючою. Серйозно я ніколи це не розглядала.

А потім настали шістдесяті, і всі трохи розслабилися. Я подорослішала й більше нікому нічого не пояснювала. Я відвідувала заняття, які приносили мені задоволення. Я помітила, що серед слухачів були інші дорослі студенти. Гадаю, вони теж не припиняли насолоджуватися лекціями найкращих професорів.

Багато років по тому в моєму житті настав зовсім інший етап. Я і далі читала книжки, за першої-ліпшої можливості заглядала на заняття, та тепер була мамою-одиначкою, яка мала піднімати дітей. Мені потрібна була робота. Про магістратуру не могло бути й мови — зокрема, через брак часу і грошей, — тож я знайшла роботу, на яку можна було сподіватися наприкінці шістдесятих років, маючи ступінь бакалавра. Я працювала над реалізацією муніципальних програм із допомоги бідним, наркоманам і колишнім в'язням, і мені це надзвичайно подобалося. Урешті-решт я побудувала кар'єру, спираючись на свою природну здатність знаходити спільну мову з людьми, на досвід роботи у барах моїх батьків і чимале везіння. Я стала письменницею і, як це почали називати пізніше, лайф-коучем.

Навчаючи людей будувати щасливе життя, я час від часу помічала клієнтів, які нагадували мене саму в перший день навчання в університеті. Коло їхніх інтересів було надто широким і різноманітним, і вони не могли обрати один напрям. У них ніколи не виникало бажання припинити пробувати щось нове, чогось учитися;

утім, вони не прагнули конкретної мети. Часто дуже розумні й талановиті в багатьох сферах, вони обожнювали розмовляти на будь-яку тему, якою наразі опікувалися. Надзвичайно енергійні, в основному щасливі люди. Їх турбувало одне: в їхньому житті була та сама проблема, що і в мене під час навчання: вони ніяк не могли визначитися зі спеціальністю.

Саме тоді все почало ставати на свої місця. Я збагнула, що ми не лише відрізняємося від інших своєю поведінкою; ми, мабуть, і *створені по-іншому*. У пошуках відповіді, що могла б мені допомогти, я почала читати книжки, присвячені видатним історичним постатям — Аристотелю і Гете, да Вінчі і Бенджаміну Франкліну — людям, які чим лише не цікавилися!

Переглядаючи стоси їхніх щоденників і листів, я натрапила на дивну річ: жоден із них не відчував ані найменшої потреби зосереджуватися на чомусь одному — це не становило для них проблеми. Вони спрямовували свою увагу з одного предмета на інший абсолютно вільно й ніколи не почувалися винними, залишаючи якийсь проєкт незавершеним (навіть коли, як Леонардо да Вінчі, вже отримали за нього гроші!). Власне кажучи, жоден із них не зупинився на одній справі; та вони ніколи через це не виправдовувалися й не вибачалися. Як їм це вдавалося? Хто дозволяв їм пхати свій ніс у кожную галузь, що їх цікавила?

Я знайшла єдину відповідь: у їхні часи, здається, не вважалося проблемою робити все на світі. Я не знайшла жодного доказу, щоб хтось говорив Аристотелю, ніби цікавитися багатьма речами погано. Франкліну

не доводилося виправдовуватися, бо його не примушували це робити. Гете не почувався винним, пишучи романи й вивчаючи оптику, займаючись усім, що було йому до вподоби, бо ніхто його за це не критикував.

Справжнє одкровення!

Не було жодної можливості відтворити часи й обставини, у яких жили ті люди. Однак мені на думку спала ідея створити вільну спільноту, що надавала би підтримку та згуртовувала однодумців. Тож я дала нам ім'я «сканери», бо замість того, щоб глибоко занурюватися у щось одне, ми сканували довкілля в пошуках безлічі інтересів. Потім, 1994 року, я докладно розповіла про сканерів у своїй книжці «Мрій правильно. Як зрозуміти, чого ти насправді бажаєш, і як цього досягти»¹ та з нетерпінням чекала на її вихід. Я сподівалася, що вона змінить життя людей на краще.

1. Та я не очікувала того, що сталося.

2. Щойно книжка була опублікована, мене почали закидати листами. Спочатку листів було сотні. За десять років їх налічувалося тисячі. Практично в кожному листі одне й те саме: «Я — сканер. Яке полегшення! Я гадала, що маю ваду/намагаюся саботувати власне життя/лінива/поверхова/мені бракує характеру тощо».

3. Люди, які писали мені, були неймовірно вдячні почути позитивний відгук про себе — зазвичай то було вперше. Роками вони не могли зрозуміти, чому настільки відрізняються від усіх своїх знайомих. Надто довго

---

¹ Барбара Шер, Барбара Сміт. Мрій правильно. Як зрозуміти, чого ти насправді бажаєш і як цього досягти. — Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017.

вони були спантеличені, їх охоплював розпач. Дехто відвідував психотерапевтів, сподіваючись на допомогу, але не міг дотримуватися запропонованих програм, аби зрештою обрати свою єдину стежку та ніколи з неї не звертати. Їм було не збагнути, чому вони не здатні відшукати годящу професію. Усе повторювалося знову і знову: кожна цікава справа, за яку вони бралися, незабаром ставала нестерпно нудною. Або ж вони навіть і не намагалися знайти щось одне, бо не могли визначитися з пріоритетами.

Сканери, які не зупинялися на побудові певної кар'єри, потерпали від проблем не менше, бо мали безліч варіантів вибору. Що їм слід робити: писати, подорожувати, займатися мистецтвом, започаткувати бізнес удома? Вони не хотіли обирати щось одне, вони прагнули всього.

Чому їхньої зацікавленості не вистачало на те, щоб завершити розпочату справу? Вони лише знали, що їм не до снаги зробити все як слід, і з часом набували переконання, що мають певну ваду.

Та варто їм було побачити свою характеристику в моїй книжці, усе прояснилося! Ситуація здалася зовсім інакшою. Авторка одного з листів написала: «Я не могла зрозуміти, хто я така, тому завжди думала, що роблю щось неправильно. Щойно я прочитала про сканерів, збагнула, що помилялася!»

Очевидно, я зачепила за живе. Я запропонувала нове слово, яке все пояснювало, і сканери почали усвідомлювати правду: з ними все гаразд. Розуміння того, що їхня поведінка просто інша, — бо вони інші на генетичному

рівні, — багато чого пояснювало, тож вони одразу це сприйняли. То був чудовий початок.

Але що далі? Де навчитися жити, залишаючись сканером? Який курс треба пройти, щоб отримати ступінь сканера? Яка кар'єра є для сканера природною? Де віднайти інструкції, що розкажуть, як жити щасливим життям, залишаючись собою?

ШКОЛА ДЛЯ СКАНЕРІВ

Де знайти інструкції для сканерів, чіткі та зрозумілі? Їх немає — хіба що вони десь заховані, але я ще на них не натрапила. Якщо ви визначилися зі спеціалізацією, скажімо, обрали геологію чи моду, існують спеціальні навчальні заклади, де вас навчать геології і дизайну одягу. Є також консультанти з вибору професії, які зарадять у прийнятті рішення, і є роботодавці, готові вас найняти. Є професійні організації, книжки, вебсайти, що допоможуть стати успішним геологом або модельєром — будь-яким спеціалістом на ваш вибір.

Для сканерів немає нічого подібного. Якщо ви сканер, ви, імовірно, вже проходили який-небудь тест на визначення здібностей, аби лише дізнатися, що у вас висока кількість балів майже з кожного напрямку. Профконсультантів не вчать давати раду такому результату. Наразі найліпша настанова, яку вам можуть дати, — це щось на кшталт «Ви можете обирати що завгодно. Просто виберіть один зі своїх талантів і починайте».

Та це водночас і найгірша порада.

Так само можна було сказати: «Ми нічим не в змозі вам допомогти», бо сканери не можуть вибирати. А зараз ви дізнаєтеся про те, чого не знає жоден консультант із вибору професії: сканери й не повинні вибирати.

Досі все покладалося лише на ваші плечі, адже сканерів ніхто не скеровує і не допомагає їм розпоряджатися їхніми численними талантами. Немає університетського курсу, який навчив би вас якнайліпше користатися своєю нестримною допитливістю або спрямував би ваш швидкий розум у сферу багатогранної діяльності. У бізнесі не існує кар'єрних стежок для сканера, який має багато талантів і здатен робити що завгодно (люди, які розбираються у всьому, навіть якщо їх цінує оточення, не мають визначеної посади, яка вказувала би на їхню сутність). Підготовка вузьких спеціалістів, як того вимагає наша культура, просто не збалансована жодним планом підготовки спеціалістів-універсалів (себто сканерів).

Утім, із чогось треба починати. Я збрала всі техніки, які застосовувала, допомагаючи своїм клієнтам-сканерам, і продовжила пошуки нових. Я започаткувала спеціальні дискусії в Інтернеті, де сканери могли розповісти про свій досвід і підтримати одне одного. Я почала проводити систематичні заняття в режимі конференції, де ми мали змогу поговорити один із одним телефоном. Я розробляла й проводила майстер-класи для сканерів. Я навіть мала годинну передачу на телебаченні, присвячену цьому питанню.

Більш за все я прагнула поділитися своїми знаннями з тими, кому вони були потрібні. Я перетворилася на людину, яка має виконувати певну місію, що взагалі-то мені не властиво. Та як я могла все припинити, отримуючи подібні листи?

Не можу не розповісти вам, із яким захопленням я читав ваше визначення сканера. Я точнісінько такий, як ви описуєте, і зараз намагаюся врівноважити своє життя, щоб виразити себе якнайповніше.

НЕ шукати ту одну-ЄДИНУ стежку, а мандрувати усіма, які мене кличуть, — це те, чого я собі ніколи не дозволяв.

Я намагався відповідати загальноприйнятій думці, що в кожного може бути лише один справжній шлях і віднайти його слід до 18 років!

Але ви дуже добре обґрунтували той «дозвіл» торувати різні шляхи — це зняло величезний тягар з мого серця й надало мені можливість поглянути на все, що я обожнюю, абсолютно інакше; це сповнило мене енергією і, головне, радістю, яку роками придушувало відчуття провини.

Дякую вам! Тепер з'явилася назва тому, що я раніше сприймав як ваду. Я дивлюсь на життя зовсім під іншим кутом — і не лише тому, що пробачаю собі за те, що я сканер, а й тому, що обожнюю його!

Я довго страждав, безуспішно намагаючись домогтися «стабільності». Тепер мені відомо, що я просто істинний сканер і найщасливіша людина, бо можу бути собою й не почуватися винним.

Змінився весь мій світогляд. Дякую вам, Барбаро, за вашу пораду.

Тож я присвятила себе укладанню посібника, який допоміг би сканерам подолати свої перешкоди, знайти способи успішного втілення своїх ідей і скористатися своїми численними талантами. Пишучи цю книжку, я взяла за звичку знаходити якомога більше сканерів і зустрічатися з ними, і зараз я знаю їх сотні. Вони дивовижні, вони люблять життя, вони захоплюються новим досвідом, вони найцікавіші люди, яких узагалі можна зустріти. Сканери неймовірно щедрі: вони поділилися зі мною багатьма порадами та власними стратегіями, що допомагали їм вирішити логістичні проблеми, які зазвичай виникають у людини з десятками інтересів. Мабуть, у вас є свої знахідки. Я знаю, що в мене, наприклад, є. Сканери — люди винахідливі, вони отримують задоволення, розв'язуючи проблеми. Та головна причина, що змусила цих людей шукати варіанти рішень самотужки, полягає в тому, що вони не знали про існування інших сканерів і не мали до кого звернутися по допомогу.

Гадаю, саме тому сканерів, які спілкуються зі мною, буквально переповнюють історії й особисті враження, адже вони тримали все це в собі тривалий час. Мені писали про рани, завдані приниженням і відчаєм через неможливість задовольнити очікування родини, а також самотністю, бо сканерів ніхто не розумів (та вони й самі себе не розуміли). Але так само сканери розповідали про свою допитливість, свій майже дитячий

захват, з яким вони поринали в кожную нову справу. Я увела до цієї книжки стільки уривків з тих листів, скільки вона могла вмістити. Шкода, що мені не вдалося процитувати всі історії, адже вони б надихали вас; ба більше — вони дали б вам уявлення про реальне життя тих, хто може скласти вам чудову компанію. Хіба ви не воліли би почитати листи сканерів, які навчають дітлахів або пишуть музику в Непалі, складають посібники з пивоваріння, працюють у театрі, зустрічаються зі світовими лідерами в Чехословаччині чи в перервах між грою в рок-гурті вив'язують мініатюрні моделі містечок у подарунок для своїх матерів — звісно, усе це після роботи?

Можливо, для вас це будуть перші слова, почуті від інших сканерів. Можливо, ви навіть спіймаєте себе на думці: «Точнісінько як я!» Сподіваюся, так і станеться, бо знайомі слова — це те, що потрібно сканеру, щоб віднайти свою дорогу додому. Опинившись на знайомій території, ви швидше станете шанувати власне «я» та розпочнете жити повним, яскравим життям, на яке ви здатні.

Для мене особисто ця книжка теж стала поверненням додому. Вона ознака того, що я пройшла повний цикл у своєму житті: від першокурсниці, що багато років тому ридала від щастя, знайшовши в університетському каталозі всі ті дивовижні предмети, до студентки останнього курсу, яка читає, пише, подорожує та дістає надзвичайне задоволення від десятків різноманітних захоплень. І, мабуть, я зрештою таки знайшла практичне застосування бодай чомусь із того,

чого я навчалася в університеті: я зрозуміла, що означає бажання вивчити все, коли поряд немає нікого, хто показав би, як це зробити. На сторінках цієї книжки здобутий мною досвід допомагає мені зрозуміти вас і спробувати вам допомогти.

Перед вами результат усіх моїх зусиль створити довідник користувача для сканерів. Він підкаже вам, хто ви насправді та чому ви завжди так сильно відрізнялися від людей, які вас оточують. Ви дізнаєтеся, до якого типу сканерів ви належите, адже не всі сканери однакові, і які з інструментів, порад, технік, моделей життеустрою із цього посібника годяться саме для вас. А перегорнувши останню сторінку, ви зрозумієте, що завжди відрізняло вас від тих, хто легко знаходив свою стежку в житті; ви навчитеся обходити перешкоди, які зупиняли вас у минулому. І врешті-решт, озброєні новими інструментами, ви отримаєте свободу робити те, що даровано вам від народження: завзято застосовувати всю свою творчу енергію та опікуватися всіма надзвичайними речами, які вам до снаги.

Для сканера це найбільше задоволення у світі.

Такі сканери, як ви, були серед нас завжди, проте досі мало хто визнавав, що вони не хибна версія, а просто інший тип людини. На мою думку, вас просто щойно «відкрили». Вважатиму за честь, якщо виявиться, що я першою дала вам назву.

На цих сторінках ви знайдете цілком нову програму, подібної раніше не існувало. Частково це свого роду реабілітація, яка має ліквідувати наслідки багаторічного нерозуміння та відновити вашу постраждалу

самооцінку. Інша мета цієї програми — дати вам можливість вчитися використовувати свої надзвичайні природні здібності — так само, як, приміром, пілот вчиться літати на надзвуковому літаку. А оскільки сканери так само, як усі інші, мусять мати чим платити за своє житло, тут ви отримаєте професійну консультацію ще з одного питання: як знайти роботу, що не буде нудною, а забезпечить вам омріяне життя.

Тож геть упередження! Засукуйте рукави та нумо до роботи! Мені кортить побачити, чого ви досягнете зі своїм дивовижним розумом, щойно відчиняться ворота; як ви нарешті вільно випростаєтеся й кинетеся вперед досліджувати великий світ, який так вас захоплює!

ЧАСТИНА I

ХТО ТАКІ СКАНЕРИ
І ЧИ ВИ ОДИН ІЗ НИХ?

Розділ 1

Усе про сканерів

Елейн знайшла кілька годин для себе (що траплялося надзвичайно рідко) й була рішуче налаштована зайнятися улюбленою справою. Що саме це буде, вона ще не визначилася, та вибрати буде не важко, бо їй до вподоби так багато всього!

І ось вона стоїть перед великим столом у гаражі, дивлячись на два проекти, які почала, але так і не закінчила. Зліва від неї два солом'яних кошики з барвистим прядивом, тюбик клею та набір кольорового картону. Жінка передчуває задоволення, і в неї ледве не тече сліна. Вона завжди обожнювала рукоділля і багато місяців тому пообіцяла приятельці зробити альбом для вирізок і фотографій. Елейн старанно відводить очі від полиць позаду столу, де поряд із маленькими дерев'яними інструментами лежить пластиковий пакет із глиною. Коли в неї буде більше часу, вона виготовить ту керамічну штуkenцію — ця чудова ідея спала їй на думку, коли вона нещодавно переглядала старовинні книжки з ілюстраціями.

Вона знову спрямовує погляд на стіл. Прямо перед нею у паперовому пакеті з магазину лежать чотири книжки з історії Польщі, куплені кілька місяців тому.

А ще там диктофон, придбаний, аби записувати телефонні розмови. Жінка хоче взяти інтерв'ю у старших членів родини — всі вони польські іммігранти. Відтоді як вона натрапила на книжки у крамниці, не нагодилося їй хвилини, щоб зазирнути в них. Вони лежать у пакеті, ніби десерт, який притримуєш, доки вже покінчиш зі справами й нарешті зможеш розслабитися й отримати насолоду. Проте деякі родичі вже старіють, тож із дзвінками не варто зволікати. Вона питає себе, чи не слід зателефонувати прямо зараз і домовитися з родичами про кілька телефонних розмов, а також з'ясувати, як підключати диктофон. Вона сумує за тітонькою Джессі.

Але справа, на підлозі, у високій вузькій коробці, прихиленій до столу, — тій самій, що надійшла з магазину, — стоїть електропіаніно, яке вона отримала на свій день народження три місяці тому. Вона налаштувала би його за двадцять хвилин, якби в будинку знайшовся вільний куточок. Елейн знає: піаніно треба десь поставити, бо коли кожного разу доведеться розпаковувати й запаковувати його, вона не гратиме взагалі. Та де знайти час вивільнити для нього місце, коли весь будинок захащений і чекає на прибирання?

Якби замість однієї Елейн було п'ятеро, вони б негайно, вже сьогодні, зробили геть усе. Вона з пристрасстю поглядає на чорно-біле фото інструмента на коробці і майже чує музику. Здається, ніби під той акомпанемент ось-ось залунає її голос, і вона уявляє, як її пальці торкаються клавіш. Може, відкрити коробку прямо тут, у гаражі, і трохи пограти перед обідом?

Ні. Елейн згадує, що обіцяла своїй восьмирічній дочці пошити костюм до вечірки, яка буде за кілька тижнів. Їй справді треба ставати до роботи, а інше залишити на потім. Фактично вона вже три дні як розклала все на столі в їдальні, тож родині доводиться їсти з таць перед телевізором. Якось незручно. Вона візьметься за костюм прямо зараз.

Та несподівано вона пригадує ще одну чудову ідею, що спала їй на думку сьогодні, коли після зустрічі з клієнтом вона поверталася в автівці додому, — гарантований підріток, що майже не потребує вкладень. І в Елейн починає виникати знайоме побоювання, що вона забуде цю ідею так само, як і решту інших (яким кінця-краю немає і які не гірші за цю), коли негайно не візьметься за її реалізацію.

Кожна окрема справа, на яку вона дивиться чи про яку думає, вабить своїми яскравими можливостями та привертає її увагу. Вона взялася б за все відразу. Однак вона ніяк не може визначитися й урешті-решт так нічого й не робить. Краще було б уже поприбиратися чи сходити по продукти. Вона зітхає, виходить на вулицю подихати свіжим повітрям і згадує, що хотіла вирушити сьогодні на пробіжку. Пес, який лежав поряд на підлозі, підводиться та йде слідом, не розуміючи, що її турбує. Вона теж цього не розуміє.

Елейн не має дефіциту уваги. Давним-давно це підтвердив лікар. Та вона й сама знає: занурившись у будь-який проєкт, вона не відвертається на сторонні речі.

То що її зупиняє? Чому вона така нерішуча? Власне кажучи, чому в неї так багато хобі? Чому вона так

швидко за все береться, а потім видихається й залишає за собою купу незавершених проєктів? Вона не звинувачує своїх друзів і родичів, коли ті посміхаються з її нових захоплень — вона звикла пропускати їхні глузування повз вуха, — проте її турбує, що вона майже ніколи не бачить кінцевого результату.

Але як можна зробити вибір, маючи таке розмаїття інтересів? Котрий шлях правильний? Що з усього найважливіше? Тут з'являється чергова думка. Вона пригадує, як хотіла вдосконалити свою іспанську, щоб мати можливість трохи вчителювати наступного року, — ці гроші стали би їй у пригоді.

Елейн хитає головою, майже відкидаючи нову ідею і відчуваючи легкий розпач від того, що в її поле зору завжди потраплятиме щось нове й цікаве. Навіть якщо вона ігноруватиме їх усі та твердо зупиниться на тому чи іншому проєкті, нові ідеї мають властивість додавати сумнівів через зроблений вибір.

Більшість її друзів точно знають, що робитимуть зі своїм життям. Чому вона не в змозі просто обрати щось і займатися цим? Зрештою, вона дуже кмітлива; їй не раз говорили, що вона здатна робити що завгодно! Чому вона ніяк не може зрушити з місця?

ЧИ НЕ ЗДАЄТЬСЯ ВАМ ЦЕ ЗНАЙОМИМ?

Елейн вам нагадує вас? Чи не дивує вас, чому перед вами постала подібна дилема? Ви не здатні визначити, що для вас головне і чому ви настільки відрізняєтеся від інших — тих, хто рано зробив свій вибір і не звертає

з обраного шляху? Чому ви не здатні почати втілювати свої мрії в життя й не відступати від них? І як узагалі зосередити свій допитливий розум на одному напрямі, коли вам нестерпна думка про те, що доведеться від чогось відмовитися? Що вами рухає?

Вірите ви чи ні, та на ці запитання є дуже добрі відповіді. Якщо, подібно до більшості знайомих мені сканерів, ви вважаєте таку ситуацію безнадійною, вас очікує кілька приємних сюрпризів. Ось перший і найважливіший: *якби сканери вважали, що їм не слід обмежувати себе однією сферою діяльності, вони убезпечили б себе від дев'яноста відсотків своїх проблем!*

ХТО ТАКИЙ СКАНЕР?

Сканери обожають читати й писати, ремонтувати й винаходити різні прилади, розробляти проекти і бізнес-ідеї, куховарити і співати, а також організовувати ідеальні вечірки. (Зверніть увагу, що я не кажу «або», тому що сканери не обмежуються чимось одним, вони обожають усе.) Сканер може із захопленням вчитися грати у бридж і бочче¹, та варто йому вдосконалити своє вміння, як він кидає це заняття й може до нього більше не повернутися. Одна жінка-сканер навіть хизувалася, що носить значок із написом «Це я вже робила».

Світ для сканерів схожий на велику кондитерську, повну неймовірних смаколиків, якими вони хочуть напхати свої кишені.

---

¹ Бочче — гра з м'ячем, різновид боула-спорту.

Звучить дивовижно, чи не так? Проблема в тому, що в тій крамниці солодощів сканери ледве не вмирають від голоду: на їхню думку, їм дозволено взяти лише один вид цукерок. Але ж вони прагнуть посмакувати всіма ласощами! Якщо вони зрештою змушують себе зробити вибір, то назавжди залишаються невдоволеними. Утім, зазвичай сканери взагалі нічого не обирають. І тому почуваються кепсько.

У дитинстві сканери чудово проводили час. У школі ніхто не заперечував проти розмаїття інтересів, бо кожна година шкільного дня присвячувалася іншому предмету. Однак наставав момент — у старших класах чи в університеті, — коли кожен повинен був зробити вибір, і саме тоді сканери потрапляли в халепу. Тоді як решта радісно звужувала коло своїх інтересів до одного предмета, сканери були просто не здатні цього зробити.

Загальноприйняте правило їх приголомшувало та здавалося беззаперечним: якщо ти і швець, і жнець, і на дуду грець, ти ніколи не досягнеш справжньої майстерності у жодній сфері. Ти будеш дилетантом, непрофесіоналом, поверховою людиною — і ніколи не матимеш гідної кар'єри. Несподівано сканер, який у школі міг вирізнятися завзяттям у навчанні, ставав невдахою.

Утім, мене не полишала одна думка: якби світ просто приймав їх такими, які вони є, *сканери не мали б жодних проблем*. Окрім опанування методики організації роботи над проєктом, сканерам потрібно було лише одне: не зважати на загальну думку про те, ніби вони помиляються, та заявити про свою справжню сутність. Варто їм було лише усвідомити, що вони сканери, і припинити